

Magnetogram ni avtoriziran!

**MAGNETOGRAM
POGOVORA PREDSEDNIKA VLADE RS JANEZA JANŠE
ZA ODDAJO »POGOVOR O« ZA RADIO OGNJIŠČE**

Ljubljana, 27. junij 2012

ALEN SALIHOVIČ: Spoštovane poslušalke, cenjeni poslušalci, lepo pozdravljeni. 10. februarja letos je Slovenija po volitvah dobila novo vlado, ki jo sestavlja pet strank: Slovenska demokratska stranka, Državljanska lista, Nova Slovenija, Slovenska ljudska stranka in Demokratična stranka upokojencev Slovenije. Prvi ukrepi, ki so zaznamovali vlado, so bili usmerjeni v varčevanje. Pa je to res tako nujno? In tudi, kako spodbuditi gospodarsko rast? Na kakšen način zmanjšati brezposelnost in kako bo prizadela državljanke pokojninska in zdravstvena reforma? Vse to bomo v današnjem Pogovoru o vprašali predsednika vlade Republike Slovenije in tudi predsednika koalicijske SDS, gospoda Janeza Janšo. Zanimalo nas bo tudi, ali so po petkovi državni proslavi v koaliciji že prva trenja, ter kakšno je ozračje med štirimi predsedniki in eno predsednico v koaliciji. Vabljeni v našo družbo. Gospod predsednik vlade Janez Janša lepo pozdravljeni v našem studiu, dober dan.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Dober dan, lep pozdrav vam, poslušalkam in poslušalcem Radia Ognjišče. Hvala za povabilo.

ALEN SALIHOVIČ: Za nami je državni praznik. Preden preideva na aktualne teme, se bova ustavila pri njem. Smo danes, 21 let po tem, da smo dobili samostojno državo, dovolj ponosni na to?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ja, nekateri da, nekateri najbrž ne. Zagotovo pa po 21 letih pogrešamo ne samo nekaj tistega ponosa in poguma, ampak tudi nekaj tistega zanosa, ki je preveval Slovenijo. Je pa že tako najbrž, da čas naredi svoje in da se takšni zgodovinski dogodki skupaj z ozračjem, ki jih preveva takrat, ko se zgodijo, seveda težko ponovno obudijo.

ALEN SALIHOVIČ: Gospod predsednik, bili ste med tistimi, ki so snovali državo. Kako gledate na takratne čase in če potegnete vzporednico z današnjimi razmerami?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, tisti časi so bili, kot sem dejal že prej, polni zanosa, poguma, pa seveda tudi strahu glede na to, da je bila prihodnost negotova in da nihče ni natančno vedel, koliko časa bo trajal naš boj za samostojnost. Vedeli smo, da bodo skušali preprečiti razglasitev oziroma uveljavitev slovenske državnosti. Vedeli smo, da v svetu takrat nimamo koga, ki bi nam pomagal, razen naših rojakov po svetu. In ta smo odvisno sami od sebe. Se pravi, to je bil težak čas, v katerem se je slovenski narod ponovno stehtal in zgodovina je pač dokazala ali tehnična zgodovina je pač pokazala, da smo vredni tega, da dobimo lastno državo in zato smo jo tudi dobili.

ALEN SALIHOVIČ: Gospod predsednik, včasih se zdi, da vemo o drugih državah veliko kot o svoji. Spomnimo samo na šole, ko po navadi zmanjka časa za obravnavanje programov v samostojni Sloveniji, pa še ta je skrčen le na par strani. Se vam ne zdi to skorajda norčevanje iz lastne države?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ja, to je skoraj norčevanje tudi zaradi tega, ker so običajno te teme na sporedu oziroma na programu ob koncu šolskega leta. Marsikdaj se do tega niti ne pride, ker zmanjka časa ali pa je to že vse v nekem stresu spraševanj pa zaključnih izpitov in zaključevanja ocen. Že s samo drugačno časovno razporeditvijo te snovi bi se dalo veliko bolj pravično pristopiti k obravnavi teh tem in teh časov, ki so za Slovence usodni. Mi imamo v naši bližnji in daljni zgodovini ogromno dogodkov, ogromno ljudi, veliko podvigov, ki so na Slovencem kljub premetavanju na tem neprijaznem, hladnem morju zgodovine v prejšnjih stoletjih, vseeno ohranili kot narod. Sicer nas je preteklost zelo skrčila, velikokrat smo tudi zaradi lastnih razprtij in nedoraslosti zgodovinskemu trenutku pač bili potisnjeni v služanju tujcu, ampak kljub temu je seveda v naši zgodovini veliko dogodkov, ki so nas pač ohranili kot narod, ampak noben od teh dogodkov se ni do slovenske osamosvojitve izšel v neko končno dejanje. To se je zgodilo šele v 90. letih prejšnjega stoletja in naši generaciji je bila dana milost, da to doživimo.

Iz teh časov, iz enotnosti, ki je prevevala veliko večino naroda in Slovenije nasploh, državljanek in državljanov, prebivalcev, lahko vedno, kadar smo v preizkušnji črpamo neko moč. Zato je še toliko bolj pomembno, da smo sposobni tako preko izobraževalnega sistema kot preko, če hočete medijev, pa tudi raznih proslav in prireditev, sposobni poudarjati tiste dogodke v naši zgodovini, ki so nas združevali in iz tega črpati moči, ne pa povelečevati tistih dogodkov, ki so nas usodno razdelili.

ALEN SALIHOVIČ: Prav tega se bova dotaknila sedaj. Če se vrnem v prejšnji teden in k zapletom ob državni proslavi. Tem se pač ne izneverimo, nenehni prepiri, na eni strani slišimo, da nas je osvobodila NOB, spet drugi pa trdijo, da nas je prav ta organizacija popeljala v totalitarizem. Kdaj lahko pričakujemo končanje preprirov pred državnimi proslavami?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Teh preprirov ne bo več takrat, kadar se bo dosledno izhajalo iz vrednot in tudi iz simbolike, ki je značilna za slovensko osamosvojitve. Slovenci smo z osamosvojitvijo in z demokratizacijo Slovenije postavili vse skupaj na nove temelje. Tem novim temeljem smo dali tudi druga imena in seveda druge simbole. Na Trgu republike 25. junija 1991 niso plapolali stari simboli. Stare simbole je slovenski parlament takrat poslal v muzej in izobesili smo slovensko zastavo z novim državnim grbom. V tem grbu ni nobenih znakov totalitarnega sistema, ničesar, kar je Slovence v preteklosti delilo. Ne smemo pozabiti, da se pod oznako rdeče zveze ni odvijala samo zgodba o partizanstvu, kar se danes poudarja. Pod tem znakom, ki je bil uvožen iz komunistične Sovjetske zveze, ne gre za nek slovenski simbol, se je izvajala tudi krvava komunistična revolucija in pod tem znakom je bilo po končani vojni pobitih v Sloveniji na deset tisoče ljudi, moških, žena in otrok, na najbolj možen zločinski način. Pod tem znakom se je potem vladalo brez volitev, v totalitarnem sistemu. Pod tem znakom je bilo iz Slovenije izgnanih na deset tisoče ljudi, ki so morali v emigracijo. In tega znaka Slovencem nikoli ne bo možno vsiliti kot nekaj, kar nas združuje. Lahko to združuje eno politično opcijo, lahko to združuje tiste, ki prisegajo na komunistično ideologijo, ne more pa ta znak združevati Slovencev kot naroda, niti to ne more združevati Slovenije kot demokratične države. Zato smo se tega znaka tudi znebili. Če bi bil to tako dober, potem najbrž bi bila večina za to, da ostane. Tako pa so tudi komunisti v slovenskem parlamentu leta 1991 glasovali, da gre iz naše simbolike.

Treba je reči tudi to, da je bil ta znak vsiljen tudi številnim partizanom, ki so pač verjeli, da gredo v boj samo za narodno osvoboditev, ne pa za komunistično revolucijo in tudi ti ljudje so bili grdo zlorabljeni potem, ko so jih že po končani vojni silili v strašne zločine. Tako, da poudarjam še enkrat, kar smo dejali v zadnjih dneh že velikokrat, Slovenci lahko računamo na neko sodelovanje, na skupne napore za večjo blaginjo, za večje blagostanje v tej državi samo v primeru, če se bomo združevali okrog stvari, ki nas dejansko združujejo. Tudi okrog simbolov, ki nas združujejo.

Imamo nacionalno zastavo, imamo državno zastavo, imamo državni grb, imamo vso potrebno simboliko samostojne države. Na referendumu smo glasovali tudi za članstvo v evropski zvezi, se pravi imamo, smo se odločili tudi za čudovito evropsko zastavo, z 12 Marijinimi zvezdicami, oziroma zlatimi zvezdami. Glasovali smo tudi na referendumu za članstvo v zvezi Nato. Se pravi smo se odločili tudi za štirikrako severno zvezdo, ki je nasprotje rdeče zvezde, ki je bila znak Varšavskega pakta, proti kateremu je nastala zveza Nato. Mahanje z rdečo zvezdo je zato tudi žalitev za naše zaveznike v zvezi Nato. Skratka tukaj ne bi smelo biti nobenih dilem in jih pravzaprav tudi ni. Tisti, ki želi povzročati delitve, pa seveda potem vnaša v dogajanje s simboliko, ki nas nikoli ne bo združevala.

ALEN SALIHOVIČ: Vas je torej polemika o besedah kulturnika Jerneja Kuntnerja presenetila, tudi odziv koalicijskih partnerjev? Edini ste bili v SDS, ki ste ponovno obsodili totalitarni režim v teh dneh. Tega ostale koalicijske stranke, tudi tiste, od katerih bi to pričakovali, niso storile. Ali je torej bilo besedilo Jerneja Kuntnerja napaka?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, mislim, da je predvsem napaka, da se govori samo o besedilu Jerneja Kuntnerja, ne pove pa se, na kaj je odgovarjal, kajti igralec Jernej Kuntner je pravzaprav, ni imel govora, ampak je očitno odgovarjal zgolj na besede, ki so bile izrečene prej in to iz ust človeka, ki jih nikoli ne bi smel izgovoriti. Gre namreč za predsednika republike, ki je bil edini govornik na tej proslavi. Meni se zdaj pripisuje vse mogoče v zvezi s to proslavo. S to proslavo sem naredil osebno eno veliko napako, to pa je, da sem za govornika predlagal predsednika republike. Večina članov odbora je namreč predlagala mene kot govornika, vendar sem jaz vedel, da bo to ponovno povzročilo takšne in drugačne polemike in sem jaz predlagal predsedniku odbora, naj sporoči članom moj predlog, da bi bil govornik predsednik države. Upal sem, da bo zmožek nek državniški govor, da ne bo pridigal in polemiziral. Žal se je zgodilo ravno to. Tako, da vidim problem v teh nastopih, v besedah, ki so bile izrečene s strani predsednika države, ki naj bi moral imeti dejansko državniški povezovalni govor, slišali smo pa vse druge stvari.

ALEN SALIHOVIČ: Zanimivo je to, da o rdeči zvezi ponovno govorimo. Govorili smo tudi o kovancu Franca Rozmana Staneta pa tudi ob obsodbi oziroma razsodbi Ustavnega sodišča o Titovi cesti, pa vendar, naj se vrnem nazaj na NOB. Zanimiva je novica, ki jo je Požareport na svoji spletni strani objavil včeraj. Poroča, da vodstvo Zveze združenj borcev za vrednote NOB in poslovnež Igor Jurij Pogačar, znan iz afere z najemom prostorov za Nacionalni preiskovalni urad, skupaj služijo z oddajanjem poslovnih prostorov državnim institucijam, tudi Javni agenciji za zdravila in medicinske pripomočke. To naj bi mesečno davkoplačevalce stalo približno 25.000 evrov. Pri tem me, gospod predsednik, ne zanima toliko komentar na vpletene akterje, ampak na državno preglednost nad temi dejanji.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ja, to je zame nova informacija. O velikih nepravilnostih pri najemanju poslovnih prostorov smo govorili, mislim, da v lanskem letu, ko je izbruhnila ta afera z najemom zgradbe za Nacionalni preiskovalni urad, za policijo je bila namensko grajena neka druga stavba, potem pa so zato, da omogočijo neke materialne koristi, to spremenili. Zdaj, če je isto podjetje vpleteno tudi v to mahinacijo, to ni kakšno presenečenje. Kar se tiče Zveze borcev je pač tukaj treba povedati to, da leta 1991 ta organizacija ni niti slučajno aktivno podpirala slovenske osamosvojitve. Imeli smo velike težave z njimi in njihov sedanji predsednik je dajal izjave proti slovenski osamosvojitvi, tudi številne organizacije, kot je bilo rečeno na sami proslavi, Zveze borcev so nastopile proti osamosvajanju. Daleč od tega, da bi si ta organizacija takrat kakorkoli prizadevala, da bi prišla zraven na proslavo ob slovenski osamosvojitvi. Tako, da je to, kar se zdaj dogaja, ko se pravzaprav to organizacijo razglašajo za osamosvojiteljico, velikansko delanje velike krivice zgodovinski resnici. To pa je potvarjanje zgodovine, da zdaj nekdo, ki je govoril, da bi bila odcepitev Slovenije za nas samomor in da tega ne podpira, da se pač te ljudi razglašajo za tiste, ki so največ naredili za slovensko osamosvojitve, je pa res žalostno.

Leta 45 ni prišlo do slovenske osamosvojitve, prišlo je do konca 2. svetovne vojne in do vzpostavitve komunizma v Sloveniji in do strašnih zločinov. V času komunizma je Slovenija v primerjavi s tem, kje je bila pred 2. svetovno vojno, bistveno nazadovala. Padli smo na eno tretjino avstrijskega povprečja. Pred drugo svetovno vojno smo bili na 70 odstotkih recimo. Tako, da s tem se dejansko človek kar težko ukvarja, ker gre za tako grobo posiljevanje resnice. Če se spomnite, ali pa starejši poslušalci se zagotovo spomnijo, če niso sodelovali sami, so pa videli posnetke ali pa prenos razglasitve samostojne Slovenije na Trgu republike, 25. junija 91, potem se spomnijo tudi simbolike, ki je takrat bila. Tudi tega recimo, da je nadškof Alojzij Šuštar blagoslovil slovensko lipo, da so mu že takrat izključili mikrofon nekateri, ker so skušali namerno nagajati. Ampak takrat je bilo samo po sebi umevno recimo, da tudi slovenska cerkev sodeluje v tej proslavi, ker je aktivno podpirala osamosvojitve in ker je recimo ravno nadškof Šuštar izjemno veliko prispeval k temu, da je bila naša stvar razložena po svetu, imel je veliko prijateljev v Švici in tudi drugod, bil je dostojen glas, glas resnice, ki je prihajal iz Slovenije. In če že kdo, potem bi moral kakšen njegov naslednik sodelovati na tej proslavi, ne pa tisti, ki so aktivno nasprotovali slovenski osamosvojitvi.

Tako da obžalujem, da je tukaj prišlo do polemik in tako naprej. Jaz sem sam se odpovedal govorništvu na tej proslavi ravno zato, da pač ne bi bilo spet polemik okrog proslave, tako kot je bilo že velikokrat doslej. Izkazalo se je, da nekateri nikoli ne bodo zadovoljni s tem, kar dobijo in niso pripravljeni storiti nobenega koraka nasproti. Res pa je, da na neki točki je pač treba reči ne, tako da moram zelo jasno povedati, da jaz podpiram odločitev tistih v odboru ali pa odbora za državne prireditve, ki so skušali slediti scenariju, kot je bil po razglasitvi samostojnosti, ne pa nekemu scenariju, katerega namen je grobo potvarjanje zgodovinske resnice in da v prihodnje bo pač treba stvari postaviti na svoja mesta.

ALEN SALIHOVIĆ: Mogoče še besedo o državnem denarju, ki gre za najem prostorov za posamezne agencije države. Boste vzeli primere, kot sem ga omenil, pod drobnogled, tudi ostale primere, kam gre davkoplačevalski denar?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, kot rečeno, za ta konkreten primer slišim prvič in me to zelo žalosti. Kajti mi smo že tam nekje kmalu po začetku mandata na vladi sprejeli odločitev o tem, da bistveno racionaliziramo stroške za najemanje poslovnih prostorov. Z nekaj deset prerazporeditvami smo dosegli pravzaprav z eno sejo vlade nekaj milijonske prihranke v tem in v naslednjem letu. Mislim, da je prišlo tudi do drugačne kadrovske zasedbe pristojnega direktorata na Ministrstvu za javno upravo in pravosodje, ki se s tem ukvarja. In ministrstvo je dobilo tudi navodilo, da bistveno poceni stroške za, bi rekel reševanje prostorske problematike državnih in paradržavnih organov in institucij. V naslednjih mesecih, letih tega mandata bomo skušali zagotoviti lastne prostore, brez dragega najemanja in seveda vzeti pod lupo tudi primere kriminalnega ravnanja, ko gre za plačevanje predragih najemnin.

ALEN SALIHOVIĆ: Gospod predsednik vlade Janez Janša, če ostanem še pri državi in njenem temeljnem aktu, to je ustava. Spremembe bodo, najprej je kazalo za referendumsko zakonodajo prišle v poštev, sedaj se niti ta ne kaže, tako da spremembe ustave bodo zelo težke, skorajda nemogoče. Najprej se je izmuznilo zlato fiskalno pravilo, uspeli niste niti s predlogom o ukinitvi Državnega sveta. Slabo pa kaže tudi temu, da bi spremenili referendumsko zakonodajo. Vas preseneča?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, treba je vedeti, da za spremembo ustave potrebujemo 60 glasov v parlamentu, to je dvotretjinska večina. Koalicija teh glasov nima, še manj sama Slovenska demokratska stranka. Mi smo opozarjali že pred volitvami, da bodo težave, v kolikor bodo glasovi tako razdrobljeni kot so zdaj. Dejansko se je to zgodilo. Na začetku ali pa še pred začetkom tega mandata je kazalo dobro, že januarja, ko se je prvič zbrala koordinacija slovenskih parlamentarnih strank, je bilo izraženo soglasje, da se zlato fiskalno pravilo, to pomeni, da, po domače rečeno, da ne bomo več zapravili, kot zberemo,

zapiše v ustavo. Vendar so se nekatere stranke potem premislile. Enako, ko gre za spremembo referendumске ureditve.

Tudi tukaj je bilo na zadnjem sestanku doseženo skoraj popolno soglasje, z izjemo Nove Slovenije, da se gre v te spremembe. Zdaj so se nekatere stranke, trenutno manjkata dva glasova. Julija mislim, da bo glede obeh vprašanj, se pravi glede zlatega fiskalnega pravila in glede spremembe referendumске ureditve, prišlo do glasovanj. To bo trenutek resnice. Moram povedati, da je oboje zelo pomembno, od tega, kako bomo ti dve točki rešili, je v veliki meri odvisno, ali bomo lahko v prihodnje Slovenci še sami reševali Slovenijo iz gospodarske krize ali pa bomo morali upoštevati pogoje, ki jih bodo postavili drugi. Če ne bo tukaj neke minimalne odgovornosti na strani vsaj ene opozicijske stranke, potem se Sloveniji obeta tak scenarij reševanja, kot ga lahko spremljamo v zadnjem času v nekaterih drugih evropskih državah, Cipru ali Španiji. Če pa bomo z odločitvami ali pa s čakanjem na dvotretjinsko večino dejansko morali odlašati do leta 2015, kot predlaga Jankovičeva stranka, potem pa nas čaka grški scenarij. Vlada dela vse, da se to ne bi zgodilo, vendar pa kot rečeno, nimamo 60 glasov. Julijsko zasedanje Državnega zbora, kjer se bo o tem odločalo, bo trenutek resnice za Slovenijo.

ALEN SALIHOVIĆ: Pa vendar vam je opozicija pri zlatem fiskalnem pravilu očitala preveliko hitrost. Zakaj ste hiteli? In pa seveda, bili so tudi pomisleki, kaj bi se zgodilo, če bi država morala povečati dolg, pride do meje v ustavi, ki jo postavite, kako v tem primeru naprej? Ali država bankrotira?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Kar se tiče očitkov o hitenju je treba povedati, da je Nemčija, ki je danes motor evropskega gospodarstva, zlato fiskalno pravilo zapisala v nemško ustavo leta 2009. Pa še pravijo, da niso bili prehitri. So države, ki tega niso storile in so v podobnem položaju kot Slovenija, ali še slabšem. In zdaj se je treba odločiti, ali bomo posnemali tiste, ki so izšli iz krize ali tiste, ki so še vedno v njej. Glede zadolževanja je Slovenija že zdaj na meji. Oziroma tako je, če zapišemo zlato fiskalno pravilo v ustavo in določimo nek prehodni rok nekaj let za uravnoteženje proračuna, potem bomo lahko v tem času, ravno zaradi tega zlatega fiskalnega pravila, denar, ki si ga moramo še izposojati, dobili bistveno ceneje, ker bomo plačevali nižje obresti. Če pa mi zdaj tega ne naredimo, potem pa se bomo zadolževali zelo drago in ni daleč čas, ko nam nihče več denarja ne bo hotel posoditi, ker tistemu, ki je prezadolžen, nihče več ne posoja. Padli bom v situacijo, v kateri je danes Grčija. In tisti, ki bodo potem denar posodili, bodo postavili tudi pogoje. To potem dejansko pomeni drastičen padec standarda za nekaj časa. In ta generacija bo plačala neumnosti tistih, ki so v zadnjih treh letih zamujali z ukrepi, zelo drago.

ALEN SALIHOVIĆ: Pa vendar so očitki pri spremembi ustave leteli tudi na referendumsko zakonodajo. Nekateri so vam celo očitali, da želite z njo omejiti svobodo demokracije.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, to seveda ni res. Večina držav v Evropski uniji sploh ne pozna instituta referenduma. Če ga organizirajo, za to sprejmejo neko posebno odločitev ali poseben zakon. Jaz osebno podpiram referendumsko ureditev v Sloveniji v bistvenih točkah, ki vendarle predstavlja določen korektiv in ta korektiv se je doslej v številnih primerih v Sloveniji izkazal kot zelo potreben. No, kljub temu pa se je treba zavedati, da je o nekaterih stvareh na referendumu vendarle težko odločati. Mislim na nekatere zakone finančne narave, ki jih je tudi težko pojasniti, skratka je zelo težko problematiko zreducirati na za ali proti. Zaradi tega se mi osebno zdi, da bi bilo dobro, da se iz referendumskega odločanja izvzame zakonodajo fiskalne narave, ki vpliva na proračun in da se nekoliko dvigne prag za referendumsko zahtevo. Zdaj namreč potrebuje samo 2.500 podpisov za to, da lahko vložiš zahtevo za zbiranje 40.000 podpisov, s čimer zavlečeš, lahko nekdo zavleče zakonodajno proceduro za nekaj mesecev. Pri določenih zakonih je to lahko usodnega pomena v situaciji v kateri danes Slovenija je.

Slovenija še nikoli ni bila v tako kritični situaciji po osamosvojitvi, kot je sedaj. In ta situacija seveda narekuje tudi sprejemanje inštrumentov, na podlagi katerih se bomo lahko s to situacijo spopadli. Kljub temu pa sem zato, da seveda referendumsko ureditev ostane, da je to korektiv. Da pa je to korektiv, ki se ga uporablja odgovorno. Se pravi, da ne more vsaka interesna skupina, ki z nečim ni zadovoljna, takoj zavleči procedure. Če pa gre za resno stvar in kadar gre za resno stvar, mislim da je možno zbrati večje število kvalificiranih podpisov. Dokazalo se je to večkrat. Pa je seveda ta postopek potem še vedno na voljo.

Tudi glede kvoruma so tukaj nevarnosti z obeh strani. Če se postavi omejitev za veljavnost referenduma zelo visoko, potem se s tem prepreči prava razprava o tem, kdo je za in kdo je proti in zakaj. Ampak tista stran, ki je pač proti, enostavno poziva na neudeležbo. To je zelo enostavno. Seveda je pa problem tudi ureditev, kakršno imamo zdaj, ko kvoruma ni in ko lahko zelo nizka udeležba pravzaprav odloči o zelo pomembnih stvareh. Tudi 5 % udeležba lahko že odloča o nekem zakonu. Tako da tukaj skušamo najti neko razumno mejo, nek kompromis in ti dve stvari sta bistvo tega, kot smo že verjeli, vsaj načelno usklajenega paketa sprememba referenčne ureditve, ki pa se zdaj maje.

ALEN SALIHOVIČ: Še ostajam pri Ustavi. Državni svet - tudi tega vam ne bo uspelo ukiniti. Kako gledate nanj? Nedavno je praznoval 20 let. Ter seveda kako vidite njegovo vlogo oziroma kakšna bi ta morala biti? Stroški z njim so precejšnji, to je dejstvo.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ja, problem so stroški, problem je tudi to visenje v zraku. To je organ, ki ga seveda predvideva slovenska ustava, ampak glede na svoje pristojnosti visi nekje v zraku. Mogoče bi se dalo z drugačno postavitvijo stvar rešiti, racionalizirati, brez ukinitve. Mi smo razmišljali o tem, da bi to postal nek drugi dom, v smislu regionalnega zastopstva, če bi Slovenija dobila pokrajine. To bi bilo potem smiselno. Pokrajine nimamo, zato ker je potrebna dvo-tretjinska večina za sprejem ključnega zakona. In mislim, da bi v tej situaciji dejansko bilo dobro, da se ta Državni svet ukine. Prihranili bi stroške pa tudi procedure bi bile krajše, brez tega da bi izpadla kakšna pomembna varovalka. So bistveno večje države, ki imajo enodomni parlament in so popolnoma demokratične in normalno funkcionirajo.

ALEN SALIHOVIČ: In če greva midva zdaj k Zakonu za uravnoteženje javnih financ. Sedaj velja že drugi mesec, da se učinki že poznajo. Razen tega, da je več kot 20 tisoč upokojencev dobilo manjše pokojnine. Tudi delavci v javni upravi manjše plače, nekateri. Komu se je torej vzelo in ali pričakujete zaradi tega večjo socialno stisko v državi?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Prvič: nihče ni dobil manjše pokojnine, kajti ta zakon v pokojnine ni posegal. Posegal je v razne dodatke, ki ne izhajajo iz pokojninskega zavarovanja in jih je nemogoče šteti med pokojnine. In posegel je v najvišje rekreacijske dodatke, ne pa v pokojnine. Se pravi, je treba biti natančen. Nihče ni dobil zaradi tega zakona nižjo pokojnino. Kar se tiče plač v javni upravi, je treba povedati, da je v času, ko je slovensko gospodarstvo v teh treh in pol letih krize izgubilo več kot 100 tisoč delovnih mest, javna uprava naraščala, se je število zaposlenih povečevalo. In tudi plače so se v tem času povečevale. Tako da ta, to minimalno znižanje ob hkratni odpravi nesorazmerij, veliko večino v javni upravi ni bistveno prizadel, se jim ne pozna bistveno. So tudi izjeme, vendar pa je situacija takšna, da ni mogoče protikrizne strategije graditi samo na žrtvah tistih, ki delajo v gospodarstvu. Vsi moramo nekaj prispevati.

ALEN SALIHOVIČ: Kaj nam torej zakon je prinesel dobrega, pozitivnega predvsem za uravnoteženje državne blagajne?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Naš zakon je omogočil, da ima Slovenija še nekaj mesecev časa za to, da sprejme druge ukrepe in da v tem času država lahko približno normalno funkcionira. Če mi tega zakona ne bi sprejeli, bi jeseni denarja za delovanje številnih sistemov in podsistemov države enostavno zmanjkalo. Konec leta tudi ne bi bilo plač, verjetno v celotni državni upravi ne in v celotnem javnem sektorju. In to bi bil razpad sistema in kriza. Mi smo s tem še pravočasnim ukrepanjem preprečili neko blokado, do katere bi v vsakem primeru prišlo. Da ne govorim o tem, kakšne posledice bi to imelo za položaj Slovenije na mednarodnih finančnih trgih in na vse tisto, kar je treba sproti reševati.

ALEN SALIHOVIČ: Gospod predsednik vlade Janez Janša, dejstvo je, da je začetek vašega mandata zaznamovala beseda varčevanje. Zdi se kot, da samo varčujete, nič pa oziroma o tem se je govorilo zelo malo, kar bi denar prineslo v državno blagajno. Kaj je tisto, kar bo prišlo noter?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Jaz bi bil zelo vesel, če bi bilo to res, ne. Če bi varčevali, ne. Vendar s tem, kar počnemo, ne varčujemo, ne. Varčuješ takrat, kadar nekaj imaš in tega ne porabiš. Mi pa smo se samo odločili, da se bomo manj zadolževali. Še vedno se zadolžujemo. Slovenija v tem trenutku še vedno porabi na mesec več denarja iz proračuna, kot se pa v ta proračun denarja nateče. Kljub tem varčevalnim ukrepom. Kljub vsemu temu še vedno, zato ker so bila pač takšna pogajanja in ker upamo, da bo nastal še dodaten manevrski prostor z oživitvijo gospodarske rasti v prihodnjem letu. Porabimo več kot ustvarimo. Te dileme ali varčevanje, pa če to besedo uporabimo prav ali pa napačno - vseeno, ali rast, dileme ni. Zato da bo slovensko gospodarstvo ponovno začelo rasti, ga je potrebno nehati dušiti.

Če v gospodarstvo ne damo nekega dodatnega kisika, če se samo povečujejo posredne in neposredne dajatve ali pa davki, potem začnejo propadati in to se je pri nas dogajalo. Tudi dobra podjetja, če ni plačilne discipline, ali pa če ni dovolj denarja v obtoku. In posamezniki, ki opravijo storitve ali izdelajo nek produkt in enako velja za podjetja, obrtnike, ne dobijo plačano, ne, potem ne propadejo zato ker slabo delajo, ampak zato ker pač ni reda v državi in kjer stvari ne funkcionirajo tako kot bi morale. In Slovenija je v zadnjih dveh letih prišla v to stanje in iz tega stanja se mi zdaj rešujemo.

Niso propadla samo slaba podjetja pa gradbeni sektor, ker ne bi bilo dela in tako naprej. Žal so propadla tudi dobra podjetja, ker jim pač zaradi tega kaosa ni bilo plačano. To se tudi še vedno dogaja, ker ta vlada v treh mesecih te situacije ni mogla urediti. Ravno zdaj bo stekel postopek za tako imenovani paket za rast. Vlada je pripravila večino zakonodaje za ta paket, julija bo državni zbor sprejemal ukrepe, ki bodo pomagali slovenskemu gospodarstvu, v prihodnjih mesecih in letih, ki bodo omogočili, da začnejo počasi nastajati tudi nova delovna mesta. In novo delovno mesto je ključni posamični signal, da izhajamo iz krize. Tako da računamo, da se bo po letošnjem izjemno težkem letu, konec naslednjega leta gospodarska aktivnost v Sloveniji ponovno začela obujati, da bo prihajalo do novih zaposlitev, da bo vse manj brezposelnih in vse več zaposlenih in da bo to seveda polnilo tudi javne blagajne.

ALEN SALIHOVIČ: Pa vseeno boste morali vse predloge, ki bi polnili blagajno in spodbujali gospodarsko rast, najprej uskladiti s socialnimi partnerji. Vaša ocena dosedanjih pogajanj - bodo potrebni tudi v tem trenutku potrebni sestanki s posameznimi sindikati. Enega teh ste imeli pred usklajevanjem Zakona o uravnoteženju javnih financ.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Teh sestankov je bilo veliko. Tudi za te strukturne spremembe, o katerih se zdaj pogovarjamo oziroma ki jih zdaj pripravljamo, se pogajamo. Slovenija ima uzakonjen ekonomsko - socialni svet, kjer so predstavniki delodajalcev in tudi delojemalcev oziroma sindikatov. Sodeluje tudi vlada. In znotraj tega zdaj skušamo uskladiti nov socialni sporazum, kjer bi se dogovorili za te ključne korake na področju reforme trga dela in zaključka pokojninske reforme.

Od teh dveh korakov je odvisna konkurenčnosti slovenskega gospodarstva v prihodnjih letih. Upamo, da se bo te korake dalo uskladiti, glede na našo ureditev; zakonodajno in referendumsko. To ni samo odgovornost vlade. Vlada je samo eden od dejavnikov, ki tukaj odločajo in seveda tudi nima vse odgovornosti. Apeliramo, tudi s tega mesta, na zavedanje vseh deležnikov v tem pogajalskem procesu o stanju, v katerem smo in upamo, da bo vsaj toliko razuma in zdrave volje, kot jo je bilo pri socialnih partnerjih, pri usklajevanju Zakona o uravnoveženju javnih financ, prisotno tudi, ko bomo dokončevali usklajevanje pri socialnem sporazumu, kar je seveda podlaga za spremembo na področju trga dela kot tudi pri pokojninskem sistemu.

ALEN SALIHOVIČ: Gospod predsednik, zdelo se je, da je vaša vlada bolj popustljiva do sindikatov, kot je bila prejšnja.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ko gre za vprašanje doseganja kompromisa, je vedno tako, da do kompromisa ne pride, če ena od strani ali pa nobena ni pripravljena popustiti. Pri teh pogajanjih, ko je šlo za Zakon o uravnoveženju javnih financ, smo popuščali oboji. Vlada do neke točke, ko je bilo še možno pričakovati, da bodo ti ukrepi zadostni, da Slovenija naredi ta obrat in začnemo izhajati iz krize. Pri sindikatih pa je, so pa seveda ta razmišljanja različna. Na koncu smo dosegli takšno stopnjo soglasja, da vsaj ni bilo blokad z referendummi, no. Kljub tem poskusom. Če bi do njih prišlo, bi se, tudi če referendum ne bi bilo, zakon uveljavil šele jeseni in to bi Slovenijo odneslo proti grškemu scenariju.

ALEN SALIHOVIČ: Pripravljate ukrepe za spodbujanje gospodarstva, pa vendar me zanima kako se boste izognili primerom, kot je Primorje oziroma vse večjemu propadanju slovenskih gospodarskih družb. Če ustvarite gospodarsko rast na eni, vam takšne zadeve na drugi strani bilance zagotovo predstavljajo v negativno smer.

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Kot sem dejal že prej, niso propadla samo podjetja, ki so bila slaba. Propadla so tudi podjetja, ki niso dobila plačila za svoje storitve in produkte. In seveda, propadla so tudi podjetja, ki so jih zavozili vodilni v teh podjetjih. Ali lastniki. Primorje mislim, da je takšen tipičen primer. Pa še nekaj drugih. Če se lastniki ne bi ukvarjali z izčrpavanjem teh podjetij in z raznimi sumljivimi posli, ki so danes v preiskavi ali pa v predkazenskih ali pa v kazenskih postopkih, potem bi marsikatero od teh podjetij še normalno, še naprej normalno delovalo. Saj za večje podjetje trga ni samo Slovenija. Trg je danes praktično cel svet. Velik del sveta ni v krizi, ni v recesiji. So države, ki izjemno veliko gradijo, vlagajo. Ni treba iti zato na Kitajsko, imamo tudi tukaj vzhodno soseščino, imamo Turčijo, imamo velik del Azije, tudi držav, ki so dosegljive, kjer so velike investicije, kjer lahko tudi država pomaga preko gospodarske diplomacije. Tako da slovenski gradbeni sektor ni propadel ali pa večina podjetij tega sektorja, ni propadlo zaradi gospodarske krize in recesije, ampak največji del - od SCT-ja do Primorja in Vegrada - zaradi špekulacij lastnikov ali pa vodilnih managerjev.

ALEN SALIHOVIČ: Državna podjetja - kako jih obdržati oziroma za kakšno ceno prodati. Razprava o tem je prav v času krize zelo zanimiva in pestra. G. predsednik, kako je s prodajo naše največje državne banke, Nove ljubljanske banke? Bo prodaja res pod mizo in pod ceno, kot smo slišali v minulih dneh?

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, te banke v tem trenutku ni možno prodati niti pod mizo, niti nad mizo. Dokler ne bo jasno, kakšno je dejansko stanje v tej banki, dokler ne bo pač narejena revizija oziroma skrbni pregled, se tega tudi ne more nihče lotevati. Tako da ti očitki so na nek način smešni. Izrekajo pa jih v glavnem tisti, ki so banko ali pa banke pripeljali v takšno situacijo. Vlada se v tem trenutku ukvarja prvič s tem, da sploh uredi ta, v tem trenutku kaotičen, sistem upravljanja z državnim premoženjem. Potem se vlada ukvarja s tem, da slovenski bančni sistem zadosti kriterijem, ki jih je postavila Evropska centralna banka, zato da banke lahko

sploh funkcionirajo po 30. juniju. In vlada se ukvarja tudi s tem kako, bom rekel odkrito, sanirati tiste banke, v katerih je država lastnik, kjer imajo veliko slabih naložb. Koliko - v tem trenutku nihče ne ve. Od tega, ali bo slovenska politika zmogla dvo-tretjinsko večino za vpis zlatega fiskalnega pravila v Ustavo, pa je seveda v veliki meri odvisno pod kakšnimi pogoji bomo mi lahko izvajali to sanacijo in ali bomo to delali tako, kot se bomo odločili sami ali pa nam bo te pogoje diktiral tisti, ki nam bo potem zagotovil sredstva za preživetje iz evropskih reševalnih mehanizmov.

ALEN SALIHOVIČ: Kako pa gledate na prodajo državnega premoženja, med katera lahko prištejemo tudi številna državna stanovanja? S tem bi blagajno lahko, s prodajo teh, bi blagajno lahko malce napolnili ali ne?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Gre za vprašanje cene. In gre seveda za vprašanje mehanizmov, preko katerih je to sploh možno narediti, ne. Z obojim se v tem trenutku ukvarjamo. Kar se tiče prodaje stanovanj, je zaveza koalicije iz koalicijske pogodbe, da bodo morale državne banke stanovanja, ki jih držijo zdaj v svojih portfeljih po nerealnih cenah in zato jih nihče noče kupiti, enostavno dati na trg in pač jih prodati za tržno ceno, ki se bo dosegla. Druge rešitve tukaj ne bo. To bo deloma tudi sprostilo nepremičninski krč, po drugi strani pa seveda omogočilo ljudem, da bodo za neko normalno ceno lahko kupili stanovanje. Ampak, kot že rečeno, te stvari bomo lahko naredili takrat, ko bomo uredili to sedanje zelo kaotično stanje pri upravljanju s tem državnim premoženjem. Vključno z bankami. Vlada je potrebovala več kot 3 mesece, da je dobila vsaj, delne podatke o tem, kakšno je stanje v bankah v katerih naj bi bila država lastnik. Vse to se je nekje doslej izgubljaljo, vključno z odgovornostjo med različnimi agencijami ozadij in omrežij, ki seveda ne nosijo nobene odgovornosti za dejansko stanje.

ALEN SALIHOVIČ: Tista, ki nekako bdi nad upravljanjem državnega premoženja, je prav Agencija za upravljanje kapitalskih naložb. Nekako se ne ujamete, vsaj tako se zdi. G. predsednik, ali je agencija kot takšna, sploh še smiselna?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Mi smo že pred volitvami jasno povedali, to je zapisano tudi v koalicijski pogodbi, da je takšne način zamegljevanja odgovornosti popolnoma nesmiseln. Poglejte, od vlade in parlamenta se pričakuje, da bo zdaj recimo reševal banke. Upravljanje z njimi pa naj bi še naprej imeli v rokah tisti, ki so zadevo pripeljali v to stanje, ne, ki so odgovorni za milijarde slabih naložb v slovenskih bankah. Če pristanemo na takšno stanje in to naredimo, potem bomo samo neodgovorno pošiljali denar davkoplačevalcev ali pa dobronamernih tujih vlagateljev v brezno brez dna. Slovenija je banke že enkrat sanirala, po osamosvojitvi. Marsikje so ostali v ozadju ali pa tudi v ospredju odločanja v teh bankah isti ljudje in povzročili isto situacijo.

ALEN SALIHOVIČ: Pa vendar je agencija tista, ki upravlja z državnimi deleži tudi danes, kadruje z nadzorniki. Pomembno funkcijo opravlja. In zanimivo je to, da ni po godu ne vaši in tudi ni bila vladi, ki jo je ustanovila. Lahko bi sklepali, da dela dobro ali..

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Če ne bi bila po godu vladi, ki jo je ustanovila, potem je ta vlada ne bi ustanovila, zato seveda to ne drži. Z ustanovitvijo te agencije se je samo skušalo odmakniti pomembne odločitve, za katere v glavnem odgovarjamo in jih plačujemo vsi davkoplačevalci, od oči javnosti. Če se nekaj odloča na vladi, če se nekaj odloča v parlamentu, potem to gre po nekem javnem transparentnem postopku. Opozicija nadzira vlado in vladno koalicijo. Nič se ne more dogajati pod mizo. Če pa se to dogaja na neki agenciji, z nekimi kadri, s povezavami, s krogi, ki so sploh povzročili takšno stanje v inštitucijah slovenskega državnega portfelja ali pa premoženja, potem vemo kje smo.

ALEN SALIHOVIČ: Omenil sem kadrovanje. Gospod predsednik vlade Janez Janša, šele nekaj mesecev je za vami in očitki o tem, da politično kadrujejo, ne potihnejo. V minulih dneh

smo lahko brali, da jih več kot 50 čaka s funkcijo vršilca dolžnosti na mandat. Kaj to pomeni, koga vse in zakaj so bile potrebne menjave? In pa še to: v mandatu prejšnje vlade ste imeli na spletni strani kadrovski števec. Opozicija trdi, da vi danes niste nič boljši. Zanimivo, da se te zgodbe nekako ne nehajo, ti očitki, vedno pri menjavi vlad.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Vsaka vlada v Sloveniji in kjerkoli drugje ima pravico, da si postavi ekipo s katero lahko izvaja svoj program. Saj drugače te stvari ne gredo. In seveda ti očitki, ko gre za vladne ekipe, v političnem kadrovanju so smešne. Saj gre pač za politiko in jasno, da politika politično kadruje. Drugo je, ko gre za razne inštitucije, kjer seveda te odvisnosti in kjer se uporabljajo drugi kriteriji pri imenovanju in se bi morali tudi pri razrešitvi, ni. Tam gre za upravičene očitke o prejšnjem kadrovanju. Na primer, mi smo v mandatu 2004 - 2008 usposobili, ne zelo veliko, ampak vseeno neko garnituro mladih, sposobnih, izobraženih tudi v tujini ljudi, ki so si nabrali izjemne izkušnje v času slovenskega predsedovanja. Ko je prišla nova vlada, je na to kar pozabila. Gledali so samo, kdo je bil kam imenovan v času prejšnje vlade in so to porezali. Takšne in podobne primere smo mi dali na ta kadrovski števec.

Prejšnja vlada je izvedla mislim, da okoli 7 tisoč kadrovskih imenovanj. Mi smo na ta števec političnih zamenjav dali nekaj več kot 200 ljudi, ne. Se pravi, daleč od tega, da bi prejšnji vladi očitali, da je bila vsaka menjava politična. Zdaj, sedaj pa opozicija vsak kadrovski predlog, ki ga potrdi vlada, ne, uvrsti na spisek političnih zamenjav. To nima nobenega smisla. Kar se tiče teh vršilcev dolžnosti, pa to izhaja iz naše zakonske ureditve, kajti na visoko uradniška mesta ni možno imenovati ljudi brez neke posebne procedure, ne, in dokler ta procedura poteka, lahko za ta čas imenujete samo vršilca dolžnosti. In to je pač to.

ALEN SALIHOVIČ: Imenovanje, ki je dvignilo veliko prahu, je ime Dimitrij Rupel. Zanimiva je bila razprava o tem. Ste bili s tem seznanjeni? In kako, g. predsednik, potekajo tovrstna imenovanja?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ja po postopkih, ki jih določa zakon. Tudi ne vem, zakaj bi bilo imenovanje nekoga, ki je bil znan minister in to mislim, da pretežni del svoje kariere v samostojni državi, da bi bilo sporno imenovanje take osebe na mesto veleposlanika ali generalnega konzula. Jaz mislim, da ja bilo Dimitriju Ruplu, ne glede na to, kaj si kdo misli o njem, vzeto zelo objektivno, narejena velika krivica, ko predsednik republike leta 2008 ni želel podpisati, ko je nezakonito, protiustavno zavrnil podpis ukaza o imenovanju Dimitrija Rupla za ambasadorja v Republiki Avstriji. Izpolnil je prav vse pogoje. Ne vem kdo bi jih lahko bolj. Tako da v zvezi s tem gre za prazne očitke. V Sloveniji se je v zadnjih 20ih letih imenovalo na različne diplomatske položaje na stotine bistveno manj sposobnih ljudi od njega.

ALEN SALIHOVIČ: Nekaj ukrepov sva že obdelala. Sedaj se bova dotaknila šolstva. Kako gledate na spremembe, ki jih predlagate? Zakaj so te potrebne? Dvignile so veliko prahu, predvsem združevanje srednjih šol. Zdi se popolnoma nelogična zadeva. Najprej smo jih ustanavljali kot gobe po dežju, sedaj pa jih bomo združevali oziroma zapirali. Se vam ne zdi nekoliko nenavadno o združevanju, tudi glede na število študentov, ki želijo postati pedagoški delavci?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, eno so želje, drugo so realna dejstva in potrebe. Ta mreža srednjih šol, ki se zdaj skuša racionalizirati, je nastala v časih, ko je generacija dijakov v Sloveniji štela preko 100 tisoč mladih. Danes generacija šteje 75 tisoč. Se pravi, je 25 tisoč mest preveč. Kljub temu se ministrstvo loteva te racionalizacije na način, da se za dijake nič ne spremeni. Oni bodo še vedno hodili v iste šole, enako oddaljene, bodo imeli enake stroške, imeli bodo tudi iste učitelje in profesorje. Tisto, kar bo drugo, je, da bo kakšen direktor manj pa kakšno računovodstvo manj, ker nima smisla imeti samostojnih šol z vso to infrastrukturo za nekaj oddelkov, kjer je nekaj dijakov.

ALEN SALIHOVIĆ: Torej šolski proces, zaradi teh sprememb, ki naj bi začele veljati septembra, ne bo otežen oziroma..

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Prej nasprotno. Nekateri programi, ki bi drugače praktično izumrli, ne, ker se ne pokrivajo na noben način, bodo na ta način lahko preživeli in rasli naprej, kjer bo ta racionalizacija zagotovila to možnost.

ALEN SALIHOVIĆ: Torej bi bile stavke šolnikov v tem primeru brezpredmetne?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, sam tukaj nisem videl kakšnih nasprotovanj šolnikov. Bilo je nekaj protestov ravnateljev, ki se bojijo za to, da bodo izgubili svojo funkcijo. Ampak treba se je vprašati ali ima ta država pravico, da od ljudi, ki imajo minimalno plačo, ne, pobira davke, zato da bo plačala ravnatelja neke šole, ki ima štiri oddelke in 20 dijakov.

ALEN SALIHOVIĆ: Gospod predsednik vlade Janez Janša, zdravstvena in pokojninska reforma ter reforma trga dela oziroma spremembe, če se izogneva besedi reforma, kaj želite doseči z njimi. Predvsem dvig zdravstvenih premij, hkrati pa zmanjšanje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. O tem smo v minulih dneh poročali zelo veliko.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Vendar ni, nič od tega ni namen. Zdaj, spremembe v zdravstvu so namenjene temu, da bi se z razpoložljivo količino denarja, ki je omejena, zagotavljala čim večja kakovost in dostopnost zdravstvenih storitev, zato so predlagane te spremembe. Vedno bo pa nemogoče zagotoviti dovolj denarja za vse potrebe, ki so na tem področju, tako zaradi staranja prebivalstva, kot zaradi dejstva, da z povečevanjem brezposelnih in padanjem števila zaposlenih, izgubili smo več kot 100.000 delovnih mest v času krize, nujno usiha tudi priliv z zdravstveno blagajno. Tisti, ki ne dela, ne plačuje zdravstvenih zavarovanj, razen, če je zavarovan posebej, in to omejuje količino razpoložljivih sredstev. Zato, da sistem ne razpade, je potrebno določene stvari racionalizirati, vendar se ministrstvo trudi s pripravo takšnih ukrepov, da ne bi prizadeli bistveno niti kakovost, niti razpoložljivost storitev javnega zdravstva.

ALEN SALIHOVIĆ: Gospod Janša, strah pred vsemi ukrepi pa je kljub temu velik, predvsem glede na razmere, ki smo jim priča v Grčiji, kako boste zaščitili tiste najšibkejše in najbolj ranljive, upokoјence, mlade družine, brezposelne?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, vse te, pa tudi vse ostale kategorije, lahko najučinkoviteje zaščitimo tako, da ne dopustimo, da se zgodi grški scenarij. In vsi ti ukrepi, ki jih zdaj izvajamo, so namenjeni temu. Če pa bi nadaljevali politiko prejšnje vlade in bi se zgolj zadolževali v nedogled, to je zdaj sicer skoraj nemogoče, ker nam nihče več noče posojati, oziroma bomo kmalu na limitu, potem bomo v nekaj letih, ali pa bili v nekaj letih, tam kjer je danes Grčija in potem bi bili dejansko vsi ogroženi. Ne samo mladi upokoјenci, brezposelni in tako naprej, ampak tudi vsi ostali.

ALEN SALIHOVIĆ: Stopiva midva sedaj čez mejo, Evropska unija, pogosto vprašanje, ali je Evropska unija v krizi? Zakaj to vprašanje, zdi se, da njena homogenost popušča, predvsem pri reševanju gospodarskega stanja Evropske unije. Velika Britanija je na svojem bregu, Nemčija nekako nima več Francije kot najtesnejšega motorja za gospodarsko stabilnost Evropske unije. Je to začetek konce Evropske unije, kot nekateri skeptiki napovedujejo?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Slovenija, tudi jaz osebno, smo relativno kratek čas na evropski politiki, šest let zdaj od kar smo člani. V teh šestih letih sem slišal že toliko napovedi o koncu Evropske unije, da se to že kar malo preveč ponavlja. Spomnim se časov, ko je Slovenija vodila Evropsko unijo, ko je padel referendum na Irskem, ko je bilo nekaj dni obsedeno stanje, ko smo reševali tisto situacijo, ko so bili po evropskih časopisih dejansko veliki naslovi, to je

konec Evropske unije, konec evropske zgodbe. Čez deset dni se je vse umirilo, našla se je rešitev, tudi Irska je še enkrat glasovala in se je odločila za ratifikacijo Lizbonske pogodbe. Nekaj podobnega je bilo prej, ko sta recimo Nizozemska pa Francija zavrnili, pa Evropsko ustavno pogodbo, tudi takrat se je našla rešitev.

Dve leti nazaj, ko je bila huda kriza v evro območju, so bile tudi te napovedi, evro bo zdržal samo še tri mesece, čez tri mesece se ni noben več spomnil te napovedi. Situacija je zahtevna, ni pa katastrofalna. Grčija ne predstavlja bistvenega dela skupnega evropskega denarnega prostora, evro bi bil ogrožen, če bi situacija, kakršna je danes v Grčiji, bila recimo v Nemčiji, ali pa v Franciji, tako da bi bili ti strahovi upravičeni. Treba je vedeti, da je v zadnjem letu Evropska unija sprejela vrsto ukrepov, ki omogočajo spopad s to situacijo. Grčija je bila presenečenje, veste, da smo takrat vsi potem na vrat na nos zagotavljali garancije za reševanje Grčije v tistem prvem paketu, ampak hkrati sta se začela oblikovati dva evropska reševalna mehanizma za države, ki bi lahko šle po poti Grčije, in ta dva reševalna mehanizma sta bila potem, oziroma eden je bil že uveljavljen, eden bo verjetno 9. julija. Ta reševalni mehanizem je omogočil posredovanje potem na Irskem, na Portugalskem, zdaj pri reševanju španskih bank in pri Cipru.

Skratka, nič več se zdaj ne dogaja nekaj kaotičnega, ko pride v neki državi do takšne situacije se ta mehanizem aktivira in na ta način se prepreči širitev te krize na celotno evro območje, tako da tudi prišli bodo novi problemi in novi izzivi in bo še nekaj držav potrebovalo to pomoč, upamo lahko samo, da med njimi ne bo tudi Slovenija zaradi vsega tega zavoženega stanja v zadnjih letih, vendar pa to ne bo konec ne evro območja, ne Evropske unije, tudi če bi v skrajnem primeru recimo Grčija volila drugače kot je 17. junija bi stopila, oziroma bi se sama izključila iz evro območja, to ne bi pomenilo konec evro območja.

ALEN SALIHOVIĆ: Pravijo, pomagati državam v stiski, pa vendar kako, če pa so skoraj vse države v milijardnih dolgovih, ni to reševanje posamezne države na kratek rok in umetno ustvarjanje zdravega, tako imenovanega zdravega vzdušja v Evropski uniji, in pa boste o tem govorili tudi na evropskem svetu, oziroma kakšna stališča bo Slovenija zastopala na tem svetu?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: O tem se bo govorilo tudi na tem Evropskem svetu. Scenariji, ki so pripravljani, sodijo med tako imenovane optimistične, pesimistični, oziroma bolj resni bi v primeru, če bi se v Grčiji stvari obrnile drugače, takrat bi bilo potrebno doreči tudi formalnosti glede potencialnega izstopa Grčije ali kakšne druge države, zdaj pač to ni potrebno, tako kot smo se dogovorili na zadnjem zasedanju evropski voditeljev, bo glavna tema spodbujanje gospodarske rasti. Gre za uresničevanje strategije Evropa 2020, ki je bila sprejeta že pred več kot letom dni, in zadovoljni bodo tudi tisti, ki so stalno poudarjali potrebo po ukrepih za rast. Ti ukrepi so potrebni, številne države so jih že sprejele, šlo se je po nekem takem logičnem vrstnem redu, najprej ureditev razmer, pospravljanje hiše, oziroma konsolidacija javnih financ, potem pa iskanje instrumentov za to, da se ponovno zažene rast. Slovenija je med tistimi državami, ki je zelo zamujala, ki zelo zamuja, ki v treh letih ni naredila nič, zato delamo oboje skupaj, in smo v bistveno bolj zahtevnem položaju.

Sicer pa niso vse države v Evropski uniji v takšnem položaju, hvala bogu jih je večina v boljši situaciji kot je Slovenija, in to države, ki predstavljajo bistven del evropskega gospodarstva, poleg Nemčije je tukaj naša sosedna Avstrija, ki je v kar solidnem stanju, tukaj Nizozemska, ki je v glavnem pravočasno sprejela ukrepe, kljub temu, da je vladna koalicija razpadla, potem so skandinavske države, baltske države, vsaj dva sta že iz krize, skratka ta osrednji del Evrope, pa tudi sever Evrope, je kar v redu, ne smemo se tolažiti s tem, saj so vsi v istem položaju, niso vsi v istem položaju, večina Evropske unije, večina evro območja je v boljšem položaju kot je Slovenija. Zavozili smo zadnje tri leta, priznat si moramo in ravnati drugače, kot smo ravnali doslej. In še za primerjavo, slovenski bruto domači proizvod letni je zdaj že tri leta tam nekje 35 milijard evrov, letni bruto domači proizvod Nemčije je 3.500 milijard.

Slovenija predstavlja en odstotek nemškega bruto domačega proizvoda in ima tudi približno takšen vpliv v ekonomski politiki tako evro območja, kot tudi Evropske unije. Tisto pa, kjer smo si enakopravni, pa so seveda formalne možnosti odločanja. Pri pomembnih odločitvah ima Slovenija v evropskih institucijah en glas, tako kot Nemčija, tudi pri predlaganju rešitev, tudi pri iskanju rešitev, za to je seveda Evropska unija za nas velika dragocenost. Če bi bili v tem času sami, če Slovenija ne bi bila v evro območju, bi, to si upam reči, po tem zavoženem času zadnjih treh let, standard v Sloveniji bil že bistveno, bistveno nižji in bili bi povsem kje drugje, če ne bilo te evropske varovalne mreže, ali pa mreže skupne valute.

ALEN SALIHOVIČ: Gospod predsednik vlade Janez Janša, midva se bova sedaj na kratko vrnila še v Slovenijo. Kako najprej ocenjujete razmere v koaliciji, se razmete, kako ocenjujete koalicijo kar petih koalicijskih partnerjev? Ste enakovredni?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: To je tako kot z Evropsko unijo, tam smo člani, ali pa članice Evropske unije formalno enakopravni, nismo pa enakovredni, ker ne moreš biti enakovreden, če predstavljaš en odstotek evropske ekonomije, ali pa če predstavljaš pet odstotkov evropske ekonomije. Dejansko je to velika razlika. Tudi v koaliciji so vsi koalicijski partnerji enakopravni, imajo veliko težko glede na koalicijsko pogodbo, tudi tukaj so stvari, ki jih je možno sprejeti samo v soglasju, se pravi ima stranka, ki ima štiri poslance, enaka moč kot stranka, ki ima 26 poslancev. Seveda pa pri zagotavljanju te koalicijske večine nismo enakovredni, smo toliko vredni kot je bila odločitev volivcev in kot ima katera stranka poslancev in takšna je na koncu tudi odgovornost, čeprav je, kot že rečeno, vpliv manjših strank v koaliciji bistveno večji, kot pa to izhaja iz razmerja, ki so ga oblikovale volitve. Koalicija se tudi zaveda, da so med strankami razlike, te razlike so prišle na plan tudi ob teh nepotrebnih zapletih v zvezi s to zadnjo državno proslavo, ampak to niso ključne stvari. Koalicija ni bila oblikovana za to, da bi bila enotna pri teh stvareh, vedeli smo vnaprej, da so tukaj razlike. Imamo tudi izkušnje, recimo z DeSUS-om iz mandata 2004- 2008, ni bilo noben iluzij, nobenih nerealnih pričakovanj. Tisto, kar to koalicijo dela kvalificirano za to, da sploh predstavlja večino in sestavlja vlado, pa je neka zavest o trenutni težki gospodarski situaciji in o potrebnosti ukrepov, ki jih sprejemamo. Mislim, da kakšne ideološke polemike na to ne morejo vplivat.

ALEN SALIHOVIČ: Kako pa razprave v posameznih strankah koalicije, oziroma razmere v posameznih strankah koalicije vplivajo na delo znotraj koalicije, denimo Državljska lista je stopila v stik s PS-om, DeSUS je imel razpravo o tem kdo naj bo generalni sekretar, ali se tovrstne zadeve čutijo v koaliciji, ali jih pustite pred vrati?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: O teh zadevah koalicija pravzaprav ne razpravlja, to so notranje zadeve posamičnih koalicijskih strank, moram reči, da doslej praktično nismo izgubili nobenega časa v koaliciji, tudi ob teh zapletih pri proslavi smo ugotovili, da smo različnega mnenja, in da imamo druga izjemno pomembna vprašanja, ki jih je treba rešiti. Če bi imeli probleme samo s proslavami, potem bi bilo vse lepo v tem trenutku, ima pa ta država seveda zelo resne gospodarske probleme in koalicija skuša v okviru svojih ustavnih in zakonskih pristojnosti preko izvršilne oblasti, kolikor jo je ima, te stvari reševati. Bi bilo pa lažje seveda, če bi bila koalicija močnejša, če bi imela dvotretjinsko večino, če bi lahko tudi te probleme, ali pa odprta vprašanja, o katerih sva govorila na začetku, lahko suvereno reševali tudi z ustavnimi spremembami, ker potem bi se dalo situacije reševati hitreje.

ALEN SALIHOVIČ: Kako pa gledate na opozicijo, na stranko Pozitivno Slovenijo in socialne demokrate, pri slednjih je nedavni kongres prinesel nov pogled na delovanje vlade, dejstvo je, da vam je bil Borut Pahor bistveno bolj naklonjen, mislim politiki vaše vlade, kot je Igor Lukšič.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, z opozicijo je nekaj težav. Prvo je v tem, da nobena od opozicijskih strank nima predsednika, ki bi bil poslanec, eden se je tej funkciji odpovedal, drugi sploh ni bil izvoljen. Veliko stvari je treba usklajevati neposredno med

poslanskimi skupinami v času, ko seje potekajo, ko gre za važne odločitve, odsotnost predsednikov je tukaj moteča. Pri opoziciji, kljub temu, da so tudi pri Pozitivni Sloveniji poslanci, ki so bili prej v prejšnjih vladnih strankah, od SD-ja, do Zaresa in Liberalne demokracije, ni nobene samokritičnosti glede na zamude, ki so bile pridelane in na enkrat je vse kriva ta vlada, ki je komaj prevzela mandat. Recimo, da je to oboje stvar neke slovenske folklore, politične folklore. Tisto, kar je resen problem, pa je dejstvo, da se nekaj dogovoriš, potem pa to ne drži.

Dogovorili smo se za zlato fiskalno pravilo, pa se je gospod Jankovič premislil. Dogovorili smo se za nek usklajen paket sprememb referendumске ureditve, pa si je gospod Jankovič premislil. Dobil smo obljubo od obeh opozicijskih strank, da bodo podprli ukrepe za uravnoteženje javnih financ, če jih bomo uskladili s socialnimi partnerji. Uskladili smo jih s socialnimi partnerji po zelo napornih pogajanjih, pa so bili kljub temu proti, in tudi aktivno pozivajo tiste, s katerimi smo se pogajali, naj ne pristanejo na kompromise, tako da, z opozicijo v tem času imamo težave glede na to, da ne predstavljajo neke politične sile, ki naj bi kontrolirala vlado, ampak predstavlja jeziček na tehtnici do dvotretjinske večine. Potrebno je nekaj ustavnih sprememb v tem času, opozicija bo soodgovorna, če jih ne bomo naredili, in dodatno kriva za to, če Slovenija ne bo sposobna sama reševati situacije pri izhodu iz gospodarske krize.

ALEN SALIHOVIĆ: Pestro poletje nas čaka, gospod predsednik vlade Janez Janša, predsedniške volitve letos jeseni. Najprej me zanima kako gledate na poteze aktualnega predsednika v iztekajočem se mandatu in kakšno je vaše sodelovanje z njim danes kot predsednika vlade.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Od začetka mandata smo si, ne glede na njegove izjave, mislim na neprimerne in nekorektne izjave o nelegitimnosti, prizadevali za to, da bi bilo sodelovanje normalno. Dejal sem že prej, da sem ga jaz osebno predlagal za govornika na državni proslavi, okoli katere se zdaj dviga toliko prahu. Ko sem poslušal njegov govor, mi je bilo z vsakim stavkom bolj žal, da ta roka pač ni bila sprejeta. Ne zdi se mi primerno, da bi podrobneje komentiral njegovega dela, ker to ne bo nič spremenilo. Je pa dejstvo, da se petletni mandat zaključuje in da bi moral vsak položiti račune, kaj je naredil v času, v katerem je opravljal neko pomembno državno funkcijo, ki je slovenske davkoplačevalce tudi veliko stala.

ALEN SALIHOVIĆ: Slovenska demokratska stranka je v igro za predsedniško mesto poslala gospoda Milana Zvera, evropskega poslanca. Kako ga ocenjujete?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ko hodi vlada na obiska po slovenskih pokrajinah, ko nadaljujemo to našo tradicijo iz prejšnjega mandata, naletim na veliko ljudi, ki govorijo o bivšem ministru za šolstvo, se pravi doktorju Milanu Zveru, in se ga spominjajo pravzaprav v vsaki slovenski občini, ko je rešil kakšen problem, ki so ga imeli tam. Nazadnje, ko smo bili recimo v Prekmurju, so celo predstavniki romske skupnosti prišli do nas in so naročili pozdrave za Milana Zvera, ki je, če se spomnite, takrat reševal tudi tisto situacijo s konfliktom, ki so ga Strojnovi povzročili v Ambrusu in se je pravzaprav pol Evrope potem s tem ukvarjalo. Skratka, doktor Zver je nekdo, ki pomaga, če le more, ki je bil kot minister za šolstvo eden od ključnih ljudi v našem prejšnjem mandatu in ki je kot evropski poslanec pravzaprav vliil tej vlogi neko novo dodatno vrednost. Je tudi v veliko oporo vladi, ko gre za reševanje nekaterih vprašanj, ki jih moramo pač reševati preko evropskih institucij.

Tisto, kar pa je ključno in kar je tudi pomembno prispevalo k temu, da je bil doktor Milan Zver soglasno predlagan za predsedniškega kandidata Slovenske demokratske stranke, mislim pa, da je to pomembno vplivalo tudi pri odločitvi Nove Slovenije, ki so ga prav tako podprli, pa je dejstvo, da je on prepričan demokrat. Jaz se njega spomnim iz časov, ko je bil še šef kabineta pri doktor Jožetu Pučniku v tistih začetkih, ko se je še postavljala slovenska državnost in demokracija, in ko mi je doktor Jože Pučnik s ponosom govoril o njem kot o mladem, perspektivnem šefu svojega kabineta, pred katerim leži še zlata politična bodočnost. Od takrat

je minilo 20 let, Milan je dokazal, da uresničuje te besede svojega prvega mentorja in v marsikateri njegovi potezi danes vidimo, vsaj jaz vidim, ker sem bil tudi del časa sodobnik doktor Jožeta Pučnika, vidimo ravnanje kot bi jih pričakovali od Jožeta Pučnika, če bi bil toliko mlajši in če bi še vedno živel.

Tako da z izvolitvijo doktorja Milana Zvera na mesto predsednika države bi se na nek način popravila tudi zgodovinska krivica, ki jo je bil deležen doktor Jože Pučnik, na tistih prvih volitvah ni bil izvoljen, s tem da jaz še vedno nisem prepričan, da dejansko večina Slovencev vseeno ni glasovala za njega. Ne bomo pa tega nikoli vedeli, ker smo imeli stare volilne komisije in ker je bil nadzor na tistih prvih volitvah izjemno pomanjkljiv.

ALEN SALIHOVIČ: Funkcija predsednika države, kako jo vi vidite, kako gledate na njo tudi v primerjavi z ostalimi kandidati, ki so se že pojavili? Zagotovo je potrebno tudi v kampanji funkcijo predsednika postaviti kot častno, pomembno za državo.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Zagotovo, predsednik mora biti nekdo, ki je, ki deluje povezovalno. Nekdo, ki dejansko podpre tisto, kar država in državljani potrebujejo. Predsednik države se ne sme spuščati v dnevno politične polemike, kot je naredil aktualni predsednik recimo na tej zadnji proslavi, ne sme imeti dvojih meril, ko za nekoga pravi, da si zasluži drugo priložnost, ali pa ne sme biti nekdo, ki ob odkritju hude jame pravi, da je to drugorazredna tema. Predsednik države mora biti nekdo, ki čuti s svojimi sodržavljani, tudi če drugi del državljanov mogoče misli drugače, ampak vedno mora biti predsednik tisti, ki je z nekom, ki je v stiski, z neko, ki ni na vrhu, ki ni najmočnejši. To je predsednik, kakršnega Slovenija še nikoli ni imela in jaz upam, da bomo po naslednjih volitvah končno na tem mestu dobili takšno osebo.

ALEN SALIHOVIČ: Torej pričakujete strpno kampanjo?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: To je mogoče prehudo pričakovanje. Pričakujem pa, da bodo Slovenke in Slovenci, ali pa državljanke in državljani množično šli na te predsedniške volitve in da se bodo lahko preko soočenj in ostalih oblik kampanje enakopravno, da se bodo lahko enakopravno seznanili s profili, zgodovino in programi za naprej vseh predsedniških kandidatov, da tukaj ne bo enega sto procentnega favorita vseh ali pa večine nacionalnih in lokalnih medijev in da se ne bo, kot se je to delalo velikokrat doslej, že vnaprej razglašalo zmagovalca.

ALEN SALIHOVIČ: Gospod predsednik vlade Janez Janša, preden skleneva najin pogovor še vprašanje o stanju v vaši stranki sedaj, ko ste predsednik vlade. Je to dobro, kako dela stranka, poslanska skupina je usklajena.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Slovenska demokratska stranka je stranka, ki ima tako dolgo tradicijo kot slovenska demokracija, oziroma še nekaj več, ker so prve demokratične stranke nastale nekoliko prej kot smo dosegli te demokratične spremembe, in stranka je šla čez veliko preizkušenj, takšnih in drugačnih, bili smo v več vladah, bili smo v opoziciji, še več časa v opoziciji pravzaprav v tem času kot v vladah. Vemo, kakšne priložnosti in tudi kakšne nevarnosti za uresničevanje strankinega programa prinaša in ena in druga situacija in se skušamo vedno organizirati tako, da pač stranka ne pozabi svojega programa tudi, ko je v vladi. Ne prodajamo načel za oblast, na tem temelji delovanje stranke, tudi takrat, ko je veliko odgovornih članov na raznih državnih pozicijah, in trudimo se tudi, da bi te notranje oblike demokratične organiziranosti v stranki v času, ko je recimo manj časa za ukvarjanje z samim seboj, ne zamrla.

Eno od takih oblik, ki preprečujejo, da bi se to zgodilo, je recimo naš kvartalni posvet, enkrat na tri mesece se širše vodstvo stranke zbere na dvodnevem posvetu, kjer analiziramo situacijo za nazaj in tudi razpravljamo o našem ravnanju v prihodnje.

Ravno zdaj je pred nami en takšen posvet v začetku julija in to nam omogoča, da v stranki, ki je velika, ki ima preko 30.000 članov, kjer je tudi veliko različnih mišljenj, stvari v dialogu usklajujemo in tudi nastopamo enotno.

ALEN SALIHOVIĆ: Najin pogovor, gospod predsednik, bova sklenila nekoliko drugače. Zanima me kje boste preživeli počitnice, morebiti v domovini?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Ja, moja velika želja za to poletje je, da bi lahko kakšen teden vsaj prebil v Trenti, tam bo stranka imela tudi svoj letni tabor, natančneje v Lepeni, na naši spletni strani je že objavljen zanimiv program, vendar me izkušnje iz pač prejšnjega mandata učijo, da ne smem imeti prevelikih pričakovanj, ampak delali bomo na temu, da bo vsaj nekaj prostih dni oddiha in z družino bomo te dni preživeli v najlepši dolini v evropskih Alpah.

ALEN SALIHOVIĆ: Upam, da si boste res vzeli nekaj dni časa, kajti pestro poletje nas čaka, še bolj pestra jesen, za danes pa, predsednik vlade, gospod predsednik vlade Janez Janša, iskrena hvala za obisk v našem studiu in pogovor.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Hvala vam za vabilo in za zanimiv pogovor.